

La Riverego

Printempo de 1995

Esperanto-Societo Kebekia

N° 38^a, Jaro 10^a

Enketo pri la kono pri Esperanto en Montrealo

Sylvain Quirion

Résultats d'un sondage mené auprès d'une centaine de Montréalais, sur leur connaissance de l'espéranto. Autour du quart de la population sait ce qu'est l'espéranto, et près d'un dixième serait intéressé à l'apprendre.

La enketo okazis telefone dum la printempo kaj somero 1994. Mi vokis plurajn centojn da homoj, kiujn mi tute ne konis. Mi sukcese finis 96 intervjuojn. Dankon al Martin Lavallée, kiu multe helpis min trovi hazarde elektitajn telefonnumerojn. La plejmulto respondis france, sed ankaŭ kelkaj respondis angle — al tiuj mi parolis angle. Mi unue min prezentis kaj, se ili konsentis respondi, mi starigis la unuan demandon: « Avez-vous déjà entendu parler de l'espéranto ? » (Ĉu vi jam aŭdis pri Esperanto?). Jes: 24/96 (25%), ne: 72/96 (75%).

Al tiuj, kiuj diris jes, mi starigis plian demandon por kontroli, ĉu ili vere scias, kio ĝi estas: « Selon vous, qu'est-ce que l'espéranto ? » (Laŭ vi, kio estas Esperanto?). Mi ricevis diversajn respondojn, sed ĉiuj 24 diris, ke temas pri iu lingvo.

Tiam, mi bone klarigis kio estas Esperanto al ĉiuj pere de la jena teksto antaŭ ol starigi la lastan demandon: « L'espéranto est une langue inventée. Sa grammaire est logique et sans exception. Cette langue aspire à

devenir une langue seconde neutre pour les communications internationales. Sachant tout cela: seriez-vous intéressé à apprendre cette langue

un jour ? » (Esperanto estas elpensita lingvo. Ĝia gramatiko estas logika kaj sen esceptoj. Tiu lingvo celas iĝi neŭtrala dua lingvo por la internaciaj komunikadoj. Sciante ĉion ĉi: ĉu vi interesiĝus iam lerni tiun lingvon?) Jes: 9/96 (9,4%), jes, se...: 26/96 (27%), ne: 61/96 (63,6%).

Rezultoj kaj konkludo

Mi konstatis, ke 25% el la respondintoj jam konis la lingvon Esperanto. Ĉiuj, kiuj asertis koni Esperanton, ja sciis, ke ĝi estas lingvo. Neniu diris koni Esperanton kaj priskribis ĝin kiel religion, sekton aŭ ion alian. Almenaŭ la nomo Esperanto ne pensigas la homojn pri io alia ol kio ĝi estas.

Estis 9,4% da respondintoj, kiuj ŝatus lerni la lingvon Esperanto iam — kredeble kiam ili havos tempon. Dank'al Sylvain Auclair, kiu statistike analizis la rezultojn de tiu enketo, oni konstatis ke la plejmulto (78%) el tiuj

interesitoj aĝas inter 20 kaj 39 jarojn. Tio estas la nura korelativa rilato. Krom tiu rilato, aspektas ke viroj kaj virinoj, kaj ke ĉiuj aĝgrupoj same konas Esperanton kaj interesiĝas pri ĝi.

Σ Pliaj 27% ankaŭ ŝatus lerni ĝin se... ĝi estus parolata de pli da homoj... ĝi ebligus trovi laborpostenon, k.t.p. La aliaj (63,6%) tute ne interesiĝis pri la afero.

Zamenhof celis, ke 5% de la homaro lernu la lingvon Esperanto. Aspektas, ke en Montrealo ni povus fari pli ol nia kvoto, se ni sukcesus konvinki ĉiujn interesitojn. (Fakte, el la enketo nur eblas aserti, ke estas 19 eblecoj el 20 ke la vera proporcio de asertantoj interesiĝi iam lerni Esperanton situas inter 3,5% kaj 15,3% de la Montreala loĝantaro — 9,4% · 5,9%. Simile, eblas ankaŭ samcerte aserti, ke la proporcio de tiuj, kiuj scias pri Esperanto situas inter 16,3% kaj 33,7%. Eblas esti pli preciza, nur se oni demandus pli multajn homojn.)

Por atingi tiun celon, ni devas trovi manieron venigi tiujn homojn al kursoj. Kiajn kursojn starigi? Kiel reklami pri

...sekvo...

...esploro...

ili ? Ni devus demandi *ilin*. Mi faris liston de interesitoj (el la favoraj respondintoj), kiuj konsentus ĉeesti diskut-grupon. Oni kutime pagas tiujn homojn, kiuj partoprenas tiajn aferojn. Kiam ni havos ion por prezenti al ili, estus tre interese tiel inviti ilin antaŭ ol aranĝi novan kurson, reklamadon aŭ ion alian. Kostus iom sed tio ebligus nin esti multe pli efikaj.

Recherché-e-s

Vous pouvez lire, ailleurs dans ce numéro, que cette année est année d'élections à la Société québécoise d'espéranto. Tous les deux ans, la S.Q.E. renouvelle ainsi son Conseil d'administration — en fait, les principaux bénévoles de la Société. Or, cette année, un poste important changera sans doute de titulaire : celui de secrétaire-trésorier. Bien que son rôle soit rarement mis en vedette, c'est sur les épaules du secrétaire-trésorier, ou de la secrétaire-trésorière, que repose la vie quotidienne de la Société. Plus que de l'expérience ou des compétences particulières, ce poste exige de la régularité et de la continuité. Contactez-nous.

Ĝenerala kunveno Assemblée générale

La estraro de la Esperanto-Societo Kebekia oficiale invitas ĉiujn membrojn de la Societo ĉeesti la jaran ĝeneralan kunvenon, kiu okazos dimanĉon 11^{an} de junio de 1995, ekde la 10^a horo, ĉe la feriejo *Aux Berges Dominique-Savio*, 545, chemin du Lac, en Sainte-Catherine-de-Hatley, okaze de la printempa renkontiĝo de E.S.K.

Tagordo

1. Malfermo : elekto de kunvenestro kaj de protokolanto ; akcepto de la tagordo
2. Akcepto de la protokolo de la kunveno de la 12^a de junio de 1994.
3. Raporto de la estraranoj kaj demandoj.
4. Elekto de nova estraro.
5. Diskuto pri venonta agado.
6. Fermo.

Por la estraro, la sekretario-kasisto,

Sylvain Auclair

L'hôpital, c'est à côté...

Lu dans une salle de cocktail, en Norvège : « Ladies are requested not to have children in the bar ».

Des maladies de femme...

Un médecin de Rome affichait la spécialité suivante : « Women and other diseases. »

La Riverego (Le fleuve) est publié par la Société québécoise d'espéranto en mars, juin, septembre et décembre. Dépôts légaux : bibliothèques nationales du Canada et du Québec. Premier trimestre 1986. ISSN 0830-9574. Le contenu des articles est sous la responsabilité des auteurs. La reproduction des articles est permise, avec mention obligatoire de la source. Photocopié à 150 exemplaires sur papier recyclé. Gratuit pour les membres de la S.Q.E. Autrement, l'abonnement annuel est de 10 \$.

La Riverego estas eldonata de la Esperanto-Societo Kebekia en marto, junio, septembro kaj decembro. Pri la enhavo de la artikoloj respondecas la aŭtoroj mem. Oni rajtas kopii la artikolojn, kun nepra indiko de la fonto. Fotkopiita 150oble sur reuzpapero. Senpage por la membroj de E.S.K. Por aliaj, la jara abono kostas 10 CAD. UEA-kodo de la Societo : kebk-d.

Échéance pour le prochain numéro / limdato por la venonta numero : 1995.06.01.

Rédacteur / redaktis : Sylvain Auclair. Ont collaboré à ce numéro / kunlaboris al ĉi tiu numero : Suzanne Bolduc, Normand Fleury, Pierre Provencher kaj Sylvain Quirion. Administrateurs de la S.Q.E. / estraranoj de E.S.K. : Normand Fleury (président / prezidanto), Jean-Claude Bélanger (vice-président / vicprezidanto), Sylvain Auclair (secrétaire-trésorier / sekretario-kasisto), Márta Dikman, Sylvain Quirion.

Esperanto-Societo Kebekia / Société québécoise d'espéranto

6358-A, rue de Bordeaux
Montréal Québec H2G 2R8
Répondeur / telefonrespondilo : (514) 272-0151

Espéranto Super Star !

Entre Jean-Paul II et Michael Jackson, il existe une infinie variété de goûts, de sensibilités, de convictions. Il semble qu'avec ces deux personnages particulièrement médiatiques l'espéranto ait atteint les deux extrémités de l'éventail.

1994 : La bénédiction pascale du pape en 57 langues dont l'espéranto, un clip et un compact de Michael Jackson en espéranto, un prix Nobel allemand espérantiste, le nouveau secrétaire général — suédois — du Conseil de l'Europe lui aussi espérantiste, Umberto Eco qui ose admettre publiquement la viabilité et la possibilité de l'espéranto comme

langue internationale, le ministre italien de l'éducation qui devance ses collègues européens dans le domaine de son enseignement, la BBC qui s'intéresse très sérieusement à une adaptation espéranto vidéo de l'un de ses cours d'anglais les plus populaires, Radio Sarajevo qui émet aussi en espéranto, participation record pour un congrès mondial d'espéranto en Asie (Séoul : 1776 participants de 66 pays), cela fait beaucoup d'indices de bonne santé en une seule année pour cette langue dont un journal suisse de langue allemande (Neue Zürcher Zeitung) a publié récemment le faire-part de décès. Le minable qui a cru faire de l'esprit devrait s'apercevoir que,

finalement, c'est l'espéranto qui a vu dépasser bien des journaux dans de nombreux pays. Pas l'inverse.

Et l'affaire ne s'arrêtera pas là. Nous assistons à une floraison sans précédent d'initiatives pour cette langue, au point que c'est une véritable gageure que de vouloir rapporter tout ce qui se passe dans le vaste monde de l'espéranto.

Ne mentionnons que le Troisième Congrès africain d'espéranto qui s'est tenu du 23 décembre au 2 janvier à Accra, au Ghana. Le quatrième aura lieu fin 95 à Moshi (Tanzanie), au pied du Kilimandjaro. [*Sat-Amikaro / Espéranto-Informations*, n° 497, décembre 1994]

Solidareco helpis pacientojn

David Curtis

Comment le mouvement espérantiste a permis de sauver des vies de personnes ayant un urgent besoin d'un médicament introuvable... dans leur pays.

En *Heroldo de Esperanto* 7/94 aperis anonceto pri la 16-jara Polino Marta, gravege malsana, kies patro serĉis medikamenton. Leginto en Britio konsultis kuracistinon en sia distrikto, kiu konsilis lin peti al la fabrikisto de la medikamentoj. Tiu bezonis oficialan leteron de la koncernita hospitalo. Tion la patro provizis, literumante ĝin per telefono. La kuracistino preparis faksan leteron al la fabrikisto, sed li ankoraŭ devis scii, kiom longe Marta devos preni la medikamenton. Plua telefonalkvoto. Respondo : dum monato. Ricevinte la fakson, la fabrikisto ekspedis donace pakajon je valoro de mil britaj pundoj. Du semajnojn poste,

tria esperanto-telefonalkvoto al la patro establis, ke la medikamento jam alvenis, kaj ke Marta sidigis surlite, iom post iom resaniĝanta.

Simila epizodo okazis dum vizito de britaj esperantistoj al baltaj esperantistoj lastsomere : en Siauliaio, Litovio. Esperantisto estis suferanta pro malsano, kiu necesigis specialan drogon ne haveblan en tiu lando. Reirinte hejmen, du el la Britoj konsultis la saman kuracistinon. Ricevinte konfirmon de la litova hospitalo, ŝi informis britan fabrikiston, kiu sendis kvanton de la drogo rekte al la litova hospitalo, tute senpage. [*Heroldo de Esperanto*, n° 14 (1897), 30 okt. 1994]

Aux Jeux asiatiques tenus au Japon, les langues officielles étaient l'anglais et le japonais. Un traducteur japonais a demandé en japonais à un groupe de journalistes : « Qui parmi vous parle le japonais mais pas l'anglais ? » Quelques mains se sont levées. Il a ensuite demandé, en anglais cette fois : « Qui parmi vous parle l'anglais mais pas le japonais ? » De nouveau quelques mains. Puis, en anglais et en japonais : « Qui ne parle ni anglais ni japonais ? » Cette fois-ci, personne n'a levé sa main. « Tout va bien » conclut-il. Un reporter chinois a alors demandé à un collègue : « Qu'est-ce qu'il dit ? ». [*Selon Le Quotidien du peuple*, version nord-américaine, cité par *ELNA Update*, n° 4, 1994]

Kune por ĉiam

Texte en esperanto facile : un jeune couple abattu à Sarajevo...

Ili ne estis bosniaj Romeo kaj Julieta. Ili estis Admira Ismić kaj Boško Brkić el Sarajevo. Kiam ili naskiĝis, en 1968, printempe kaj somere, pri la okazaĵo sciis nur familianoj kaj la plej proksimaj amikoj de iliaj gepatroj. Kiam ilin oni mortigis, la 18^{an} de majo 1993, internaciaj gazetaraj oficejoj raportis : « Junan aman paron oni mortigis sur ponto Vrbanja super la rivero Miljacka. Boško kaj Admira. Li estis serbo, ŝi muzulmanino. » Iliaj plej koraj karuloj estis tre malproksime de ili je la horo de ilia morto. Kristo kaj Mahometo ekuzis siajn militajn vestojn kaj surmetis metalajn okulvitrojn. La Milita Dio decidis. Boško kaj Admira prenis unu la manojn de la alia kaj falis sur la peid-irejon de la ponto, kie ili restis dum tagoj.

La familioj Ismić kaj Brkić ne estis kiel familioj Montaigus kaj Capulets. Ili havis nenion kontraŭ la amo de siaj gefiloj. Ŝajnas, ke nek Kristo nek Mahometo havis ion kontraŭ la fakto, ke tiu ĉi paro interŝanĝu siajn unuajn kisojn jam en sia dekseka jaro. Sed poste venis la tempo de la Milita Dio. La patron de Boško oni mortigis. Liaj patrino kaj pli juna frato foriris al Serbio, sed Boško restis en Sarajevo kun sia Admira. Ili estis jam naŭ jarojn kune. Unu milito ne sukcesis apartigi ilin. Nek la Biblio kaj Korano. Ili estis veraj homoj. Ankaŭ nun, eĉ se la sango estas disjetita kaj ĉio ŝanĝiĝis.

La gazetoj raportis : « Sarajevan amo-paron, Admiran kaj Boŝkon, oni mortigis sur flanko de Miljacka, kiam ili provis transiri de la muzulmana al la serba urboparto. »

Tio okazis la 18^{an} de majo 1993, je la kvara horo posttagmeze. La serbaj kaj muzulmanaj estroj ja permesis al la juna paro transpasi la limon. Ili rapide trairis 500 metrojn kaj alvenis al la

ponto Vrbanja... sed ĝuste tiam du kugloj faligis ilin samtempe. Ili havis nur eron da tempo por ĉirkaŭbraki unu la alian. Iliaj korpoj kuŝis tie, nek je serba nek je muzulmana flanko, sed je sia propra, ama flanko. Ĉiopovaj manoj kolorigis la ĉiamajn bildojn, dum Mahometo kaj Kristo staris en siaj militaj vestoj kun metalaj okulvitrojn. Admira kaj Boško deziris estis tio, kio ili estis kaj kion nek dio nek homoj, nek religio nek politiko povus doni al ili. Tiu iro, kiu forportis ilin ĉe la norda flanko de Miljacka estis la irado de ilia kredo je la homeco kaj vorto de militistoj.

« Mi parolis kun lia patrino kaj ŝi permesis al mi entombigi ilin kune en Sarajevo — diris Zijah, la patro de Admira. — Ni deziras, ke ili estu kune en la tombo, same kiel ili estis kune en la morto. »

La 26^{an} de majo, *La Voĉo de Ameriko*

informis, ke post sep tagoj kvin serbaj militantoj rapidis 150 metrojn sub pafado el ĉiuj direktoj kaj forprenis la korpojn de la du gejunuloj, kiuj tiel povis ricevi indan entombigon.

Tiuj ĉi malbonaj tempoj finiĝos. Kaj eble la ponto estos nomata je la nomo de Admira kaj Boško. Gejunuloj staros sur ĝi kaj parolos pri la tempo de « la nova monda ordo ». Kiam Kristo kaj Mahometo surmetis la militajn vestojn, Boško kaj Admira, same kiel multaj aliaj gejunuloj en Bosnio kaj Hercegovino, surmetis nur sian koron. Kaj ilia koro kaj amo estis tiel puraj, ke ili deziris nur unu aferon : resti kune. Same en la vivo kiel en la morto. La telefonoj sonadis ĉie, je la plej lasta novaĵo : Oni mortigis Boŝkon kaj Admiran. Tro multe eĉ pro Kristo kaj Mahometo. [*El Kontakto*, nro 139 (1994:1) ; esperantigis Zoran Ĉirić, el Serbio]

Que faire de votre argent ?

Comme tous les autres, le mouvement espérantiste a besoin d'argent — c'est le nerf de la guerre, dit-on. Et on peut croire que seuls ceux et celles qui croient en l'espéranto vont lui en fournir.

Bien entendu, la Société québécoise d'espéranto accepte toujours les dons — et émet sur demande des reçus pour fins d'impôt. Cependant, on peut aussi donner pour faire avancer l'espéranto au niveau mondial — c'est là la tâche de l'Association mondiale d'espéranto (UEA), basée à Rotterdam.

Sans autre précision, votre don ira alimenter le fonds général. Mais l'UEA propose aussi aux généreux donateurs plusieurs comptes, selon la destination privilégiée des dons. En voici la liste.

• Les fonds *Ameriko*, *Afriko* et *Azio*

servent au progrès de l'espéranto en Amérique centrale et du Sud, en Afrique ou en Asie.

- Le fonds *Antoni Grabowski* — auteur et traducteur espérantiste, le premier à avoir tenu une conversation en espéranto avec Zamenhof — sert à promouvoir l'art en espéranto.
- Le *Belarta Fondaĵo* alimente les prix annuels décernés pour diverses catégories d'œuvres littéraires.
- Le *Biblioteka Fondaĵo* rend possible la mise en ordre de la bibliothèque de l'UEA, la *Biblioteko Hector Hodler*, du nom du fondateur de l'UEA.
- Le fonds *Canuto* — du nom d'un ancien président de l'UEA — permet à des habitants de pays plus pauvres de devenir membre de l'UEA.

...suite...

Rencontre printanière 1995

Qui : tout le monde est bienvenu. Amenez vos ami-e-s, vos parents, vos voisin-e-s. Venez en grand nombre.

Où : à la demande générale, la rencontre aura de nouveau lieu à Sainte-Catherine-de-Hatley (Estrie), comme par les années passées.

Quand : du vendredi 10 juin (après souper) au dimanche 12 juin (en après-midi) 1994.

Quoi : à part l'assemblée générale de la S.Q.E., prévue pour dimanche matin (et très importante, puisqu'il faudra y élire un nouveau conseil d'administration), aucun programme n'a été préparé. Nous attendons vos demandes et propositions, et mettrons le programme au point sur place. Possibilité de cours au besoin.

Ceux et celles qui ne sont jamais allés là-bas apprendront avec intérêt qu'on y trouve un lac, une piscine, un grand terrain où il est possible de camper, de jouer au volley-ball ou de faire un feu de camp. Plusieurs embarcations seront à notre disposition : canots, chaloupes et pédalos.

Les repas devront être préparés par les participant-e-s, dans la cuisine toute équipée. On aura avantage à se

regrouper, pour diminuer l'achalandage.

Comment s'y rendre : en auto. Si vous avez besoin de transport, ou si vous pouvez offrir du transport, contactez la S.Q.E.

Combien : 20 \$ pour les membres de la S.Q.E., 25 \$ pour les autres, pour toute la fin de semaine. Il faut apporter ses draps ou son sac de couchage, ou encore sa tente. Les enfants de douze ans et moins sont admis gratuitement.

Printempa renkontiĝo 1995

Kiuj : Ĉiuj estas bonvenaj. Alkonduku viajn geamikojn, familianojn, najbarojn, k.t.p. Venu kaj venigu multnombre.

Kie : Pro la ĝenerala peto, la renkontiĝo okazos denove en Sainte-Catherine-de-Hatley (Estrie), kiel la pasintajn jarojn.

Kiam : de vendredo 9^a (vespero) ĝis dimanĉo 11^a (posttagmeze) de junio 1995.

Kio : Krom la ĝenerala kunsido de ESK, okazonta dimanĉan matenon (kaj tre grava, ĉar tiam okazos estrara baloto), estis pretigita neniuj programo. Ni atendas viajn petojn kaj proponojn, kaj surloke pretigos programon. Kursojn kaj konversaciajn rondojn ni aranĝos laŭ peto.

Tiuj, kiuj neniam venis en tiun lokon, sciu ke troviĝas lago, naĝbaseno, granda tereno kun loko por ludi retpilkon kaj loko por fari bivakfajron. Ni disponas multajn barkojn : kanuojn, remil- kaj pedal-boatojn.

La manĝojn pretigos la partoprenantoj mem, en plenekipita kuirejo. Indas krei grupojn, por malpligrandigi la ĥaoson.

Kiel atingi : aŭte. Tiuj, kiuj bezonas transporton, kaj tiuj, kiuj povas oferti lokon, bonvolu kontakti ESKon.

Kiom : 20 \$ por ESKanoj, 25 \$ por neESKanoj, por la tuta semajnfino. Nepre kunportu littukojn aŭ dormsakon, aŭ eĉ vian tendon. Infanoj 12-jaraj kaj pli junaj ne pagos.

...Que faire...

- Le compte *Espero*, mis sur pied lors des guerres en Croatie et en Bosnie-Herzégovine, permet de venir en aide à des espérantistes touchés par des désordres ou des catastrophes naturelles.
- Le fonds *Esploro kaj Dokumentado* aide au travail du *Centro de Esploro kaj Dokumentado*, qui publie divers documents et une revue savante.
- Le fonds *Junularo* sert à appuyer le travail de la section jeunesse de l'UEA.
- Le fonds *Novjorka Oficejo* finance la présence de l'UEA auprès des Nations-Unies, grâce à son bureau à New-York. Les dons doivent être de

10, 25, 100 ou 777 dollars des États-Unis. Cette dernière somme n'a aucun caractère ésotérique ; c'est simplement l'adresse du bureau : 777 United Nations Plaza...

- Le fonds *Oficeja Ilaro* sert à payer de nouveaux équipements pour le siège social, à Rotterdam.
- Le *Propaganda Konto* paie une grande part du travail d'information et de représentation mené par l'UEA.
- Le fonds *Saliko* appuie le travail d'enseignement de l'espéranto dans les pays sans mouvement organisé.
- Le *Triamonda Kongresa Fondaĵo* permet à des ressortissants de pays du Tiers-Monde de participer à des congrès mondiaux.

• Le *Volontula Fondaĵo* paie les dépenses liées au travail des bénévoles de l'UEA, ce qui permet d'entraîner des militants pour le futur.

• Le fonds *Wŭster* finance les activités du *Terminologia Esperanto-Centro*. Les dons doivent être faits à l'ordre de l'*Universala Esperanto-Asocio*, et adressés à

Merle Haltercht-Matte
7083, rue Notre-Dame
Orléans ON K1C 1J1

Il n'est malheureusement pas possible de recevoir des reçus pour fins d'impôt pour ces dons. Mais votre nom sera mentionné dans *Esperanto*, la revue de l'UEA.

À bas les langues secrètes !

Harald Schicke

Plus je m'occupe d'édition technique, plus je m'afflige. Les érudits tendent à imiter plutôt qu'à traduire leurs termes techniques. De sorte que les termes médicaux sont gréco-latins, ceux de l'informatique et du cinéma, anglais. Nous oublions totalement notre

Le plus important, c'est que le *Fundamento* propose son vocabulaire. Quand des bateaux ont commencé à transporter des grosses boîtes, avec le nom anglais *container*, le mot espéranto *kestego* s'imposait, mais les espérantistes lui ont préféré le néologisme *kontenero*. L'utilisation des suffixes devrait cependant être notre principal moyen pour décrire des réalités nouvelles. [Werner Bormann, de *Esperanto*, juin 1994]

Fundamento. Il permet bien sûr d'emprunter des mots internationaux, mais son but n'était surtout pas de créer des jargons ou de négliger le système de dérivation.

Tous ces néologismes sont d'origine européenne. Imaginez la situation qui prévaudra quand des auteurs africains et asiatiques sûrs d'eux s'inspireront de leurs traditions pour créer de nouveaux mots. Qui comprendra ce méli-mélo ?

Nous avons vraiment besoin de plus de termes techniques. Mais il ne faut pas laisser les scientifiques décider seuls. Tous les espérantistes ont leur mot à dire.

L'espéranto est une langue relativement facile. Elle peut être une langue pour toutes les classes sociales, si elle n'est pas envahie pas des milliers de mots inutiles !

Voici quelques exemples : *Hemikranio* n'est pas plus compréhensible que *unuflanka kapdoloro*. Mais même des débutants peuvent

comprendre le second terme.

Si on accepte de terme *miopa*, pourquoi dire *hipermetropa* au lieu de *malmiopa* ? On dira que ces termes sont reconnaissables par des spécialistes. Mais ceux-ci s'attendraient plutôt à *hyper-*, et ne pourraient de toute manière pas comprendre les dérivés comme *miopulo*.

Comment un espérantiste ne comprenant pas l'anglais pourrait-il saisir le sens de *videoklipo* ? Même avec le plus grand dictionnaire, il ne pourrait pas savoir qu'il s'agit tout simplement d'un *filméro* ou *filmeto*.

Les spécialistes veulent-ils se créer une langue secrète, comme au Moyen-Age ? Ont-ils peur d'être moins respectés s'ils peuvent se faire comprendre par des profanes ?

Ces néologismes peuvent mettre leurs créateurs à l'aise, mais risquent de tuer la langue. [D'après *Esperanto*, juin 1994]

Anglais ou espéranto ?

Pierre Provencher

C'est avec un vif intérêt que j'ai pris connaissance du contenu de l'exemplaire du *Riverego* que vous m'avez expédié. Bien entendu j'ai apprécié les articles rédigés en espéranto car ils me permettent d'approfondir ma connaissance de la langue internationale. J'ai également été attiré par l'article de la dernière page narrant les inepties que commet Jonathan Miller. Malheureusement, ce n'est pas la première fois que de semblables échos me parviennent. Je suis littéralement humilié, affligé et attristé de constater à quel point les gens se bercent d'illusions à glorifier une *langue nationale hégémonique* (qu'est

l'anglais) piétinant du même coup leur propre langue en la bafouillant (ce qu'ils feront de toute manière avec l'anglais) et en y insérant de plus en plus d'expressions et de termes anglais qu'ils « sacralisent » en cherchant à leur donner — par l'usage — plus de signification que dans les mots de leur propre langue (alors que cette dernière est souvent plus ancienne que l'anglais et beaucoup plus cohérente telle le français). Miller, comme bien d'autres énergumènes, s'enorgueillit en puisant à même la naïveté des populations non-anglophones dont le leitmotiv est qu'« en-dehors de l'anglais, point de salut » ! En agissant ainsi, ces

populations contribuent à leur propre assimilation et à celle de leur descendance. Bien entendu, cet article m'a également conforté dans ma position d'espérantiste. J'ai ainsi acquis l'ultime conviction que *l'espéranto doit être la langue internationale officielle* et c'est d'ailleurs avec une certaine joie retrouvée que dans ma vie j'ai ramené l'anglais à ses proportions d'origine, c'est-à-dire une simple *langue nationale* comme le français, l'espagnol, le basque et toutes les autres.

Écrire en ronds

Comment faire pour se parler ? On a beau tous et toutes recevoir *La Riverego*, il ne s'agit pas d'un véritable échange. Or, dernièrement, *Junularo Esperantista Kanada* a repris (ou peut-être réinventé) une idée de *Junularo Esperantista Svisa*. Certains membres de la Société québécoise d'espéranto pourraient s'y intéresser.

Il s'agit d'établir des cercles de correspondance — ne vous en faites pas, il ne s'agit ni de chaînes de lettres, ni même de cercles littéraires. Ça fonctionne ainsi : un individu A envoie une lettre à B ; B écrit ensuite sa propre lettre, l'ajoute à celle de A et envoie le tout à C ; puis à D, puis à E, qui lui, ou elle, détruit — ou conserve — la lettre de A avant d'écrire la sienne et de renvoyer le paquet à A. Le cercle

est alors enclenché.

Parmi les avantages, mentionnons que l'on reçoit quatre lettres pour chacune que l'on écrit : c'est donc plus rentable que la correspondance classique ; qu'en incluant un espérantiste d'expérience dans le cercle, on peut obtenir des commentaires sur la qualité de la langue (pour autant que l'on écrit en espéranto) ; que l'on peut appartenir à plusieurs cercles ; que c'est, pour les espérantistes isolés géographiquement, une manière peu coûteuse et active de participer.

Il y a quelques limites : tout d'abord, il faut des intéressé-e-s ; il faut répondre vite — ou passer son tour — parce qu'il y a quatre personnes qui attendent ; pour limiter le coût de l'affranchissement à 43 ¢, il faut se

limiter à une feuille par personne, et limiter le nombre de participants d'un cercle à cinq : ça fait quatre feuilles, plus une feuille d'instruction (dont on pourrait finir par se passer, surtout si on prend soin de noter l'adresse de chacun et l'ordre des échanges), plus l'enveloppe, ce qui atteint la limite de trente grammes — de toute façon, à moins d'être prêt à attendre, il vaut mieux limiter le nombre de membres d'un cercle. On pourrait croire qu'avec la poste, on doit attendre de toute manière, mais, quand on respecte certaines règles, le service est assez rapide.

Ça vous intéresse ? Contactez la S.Q.E.

Sukcesaj haitia kaj germana vesperoj

Normand Fleury

Le Club d'espéranto de Montréal organise mensuellement des soirées thématiques sur un pays. En janvier, les participants ont parlé d'Haïti et, en février, de l'Allemagne. Vous êtes les bienvenus aux prochaines rencontres sur Hong Kong, la Belgique, le Zaïre et la Croatie.

Simpla ideo sed granda sukceso. Kiam mi proponis, ke ni elektu temlandon por la klubaj kunvenoj en Montrealo, mi tute ne imagis la tiel bonan sukceson. Ni invitas ĉiujn partoprenantojn prepari ion pri iu lando. Kaj jen dum 2 (foje eĉ 3) horoj eblas aŭdi plej interesajn diraĵojn.

Dum la februara vespero, ekzemple, Johano bone prezentis amuzan rakonton, Mikaelo deklamis poemon, Silko kaj Patrice konkurencis per sudgermana kaj nordgermana bieroj, Zdravka parolis pri la parfumo « Kolonja Akvo », Alano parolis pri

« Ludoviko la freneza », Jean-Claude igis nin kanti esperantigitan version de *Lili Marlene*, Konrad parolis pri la germana kultura centro en Montrealo kaj krome respondis plurajn demandojn, kaj mi prezentis kvizon. En januaro, la haitia vespero estis same bunta.

Se vi ĉesis veni al la klubo pro la enuiga programo antaŭa, mi invitas vin veni sperti (kaj partopreni) la novan kluban programon. Bonvenon ankaŭ al la komencantoj kaj al la ne-Montrealanoj.

Un espérantiste Prix Nobel

Le Prix Nobel d'économie a été décerné en 1994 à Reinhard Selten, professeur à l'Université de Bonn, pour ses découvertes dans le domaine de la théorie des jeux (adapté au modèle de la concurrence).

M. Selten (sur le nom duquel on a commis des jeux de mots : ça signifie en effet *rarement*, et le Prix Nobel est rarement attribué à un espérantiste...) est membre de l'Association allemande d'espéranto et membre à vie de l'Association mondiale d'espéranto. En espéranto, il a écrit, avec Jonathan Pool, un traité dans son champ de spécialité, à savoir : *Ĉu ni lernu Esperanton ? Enkonduko en la teorion de lingvaj ludoj*. [Selon *Eventoj*, n° 64, 2/oct. 1994]

Kalendaro de venontaj okazaĵoj

- 7^a de **aprilo** : Montreala Esperanto-Domo, 19 h 30. Temo : **Honkongo**. Ni invitas vin prepari ion.
- 5^a de **majo** : Montreala Esperanto-Domo, 19 h 30. Temo : **Belgio**. Ni invitas vin prepari ion.
- 9^a ĝis 11^a de **junio** : Sainte-Catherine-de-Hatley (Estrio). **Printempa renkontiĝo**. Ripoza semajnfino en tre bela gastejo apud lago. Multaj sport-eblecoj en natura medio. Kotizo : 20 \$ por ESKanoj, 25 \$ por la aliaj.
- 26^a de junio ĝis 14^a de **julio** : San-Francisko (Usono). **Someraj universitataj kursoj**. Ankaŭ en Hartfordo (Usono), dum **julio**.
- 15^a ĝis 17^a de **julio** : Novjorko (Usono). **Kongreso de la Esperanto-Ligo por Norda Ameriko**.
- 22^a ĝis 29^a de **julio** : Tampere (Finlando). **Universala Kongreso de Esperanto**.
- 31^a de julio ĝis 8^a de **aŭgusto** : Sankt-Peterburgo (Rusio). **Internacia Junulara Kongreso de Esperanto**.
- 8^a de **septembro** : Montreala Esperanto-Domo, 19 h 30. Temo : **Zairio**. Ni invitas vin prepari ion.
- 9^a ĝis 11^a de **oktobro** : Ludlow (Vermonto). **Aŭtuna Renkontiĝo Esperantista**. Internacia etoso, belega kongresejo, multaj okazaĵoj.
- 3^a de **novembro** : Montreala Esperanto-Domo, 19 h 30.

Temo : **Kroatio**. Ni invitas vin prepari ion.

- 16^a de **decembro** : Montreala Esperanto-Domo, 18 h. Komuna manĝo okaze de la **Zamenhofa kaj jarfina festo**. Kultura programo : **preparu ion !**

Ni plezure respondos demandojn pri la supraj (kaj aliaj) okazaĵoj. Por ekscii pri ŝanĝoj aŭ alveno de esperantistaj gastoj, petu ke la *Papago* voku vin (nur Montrealanoj).

Denove pri la akuzativ'

Onidire en 1906 dum la UK en Ĝenevo, K. Bein renkontiĝis en restoracio kun ĉarma germana fraŭlino. Ni memoru, ke Bein mem estis viro, kies belan vizaĝon ĉiu kongresanino ne povis ne rimarki. Babilante kun la fraŭlino pri diversaj temoj, cetere en la germana lingvo ĉar la belulino konis nur tre supraĵe la dek ses regulojn, ili rimarkis, ke subite al apuda tablo venis kelnero portante ion sur la pleto. Evidentiĝis, tio estis viandopeco. La kelnero priverŝis la viandopecon per alkoholaĵo, poste per alumeto ekbruligis ĝin. La konsternita fraŭlino, kiu verŝajne unufoje en la vivo vidis tian aĵon, demandis sinjoron Bein « Doktoro Bein, kio okazas ? Kio estas tio ? »
— « Bagatelaĵo », respondis tute trankvile Bein. « Tio nur estas kongresanino, kiu hieraŭ malkorekte uzis la akuzativon...! »
[El *Inter Ni*, nro 105, jan. 1995, el la libro de A. Pettyn *Ĉu vi volas paroli flue ?*]

Abonu revuojn

Voici les revues auxquelles vous pouvez vous abonner par l'intermédiaire de l'Association canadienne d'espéranto.

Ekde ĉi-tiu jaro, vi povas aboni plurajn revuojn pere de la Kanada Esperanto-Asocio, en Brita Kolumbio. Jen la elekto :

- *Heroldo de Esperanto* aperas po 16 fojojn en jaro kaj pritraktas la tutmondan esperanto-movadon. Unujara surfaca abono kostas 39 \$, aerpoŝta, 55 \$.
- *Monato* aperas po 12 fojojn en jaro kaj raportas pri la mondo. Unujara surfaca abono kostas 59 \$, aerpoŝta, 68 \$.
- *El Popola Ĉinio* raportas ĉiumonate pri diversaj facetoj de la vivo en Ĉinio. Unujara abono kostas 32 \$.
- *Eŭska Kverko* prezentas la kulturon kaj la vivon de la Eŭskoj, popolo vivanta lime de Hispanio kaj Francio. Aperas po 3 numeroj en jaro, kaj abono al 4 numeroj kostas 13 \$.

- *Litova Stelo* raportas pri Litovio kaj la litova Esperanto-movado. Po 6 numeroj jare por 16 \$.
- *Rok-Gazet'* aperigas po 4 numerojn jare ĉefe pri la Esperanta rok-muziko. Unujara abono kostas 29 \$.
- *Monda Forumo* estas po 4 fojojn en jaro eldonata de la *Monda Kunagado por Eduko, Scienco kaj Kulturo*. Unujara abono kostas 26 \$.
- *Esperanto Update* is the English language newsletter of the Canadian Esperanto Association. Four issues annually for 3 \$.

Sendu vian ĉekon al

Kanada Esperanto-Asocio

P. O. Box 2159

Sidney BC V8L 3S6

Kelkajn aliajn revuojn vi povas aboni pere de la reprezentanto de la Universala Esperanto-Asocio en

Kanado. Jen ili :

- *Esperanto*, la oficiala revuo de UEA, pritraktas kaj pridisutas la mondan Esperanto-movadon. Po dek unu numeroj jare por 43 \$.
- *Kontakto*, tre alloga revuo por junaj kaj komencantaj legantoj. Po ses numeroj jare por 29 \$.
- Por ricevi la *Jarlibron* de UEA (informaro pri la tutmonda Esperanto-movado kaj la Delegita reto de UEA), vi devas membriĝi en UEA. Jara kotizo estas 29 \$. Se vi aĝas malpli ol 30 jarojn, vi senpage ricevos *Kontakton*.

Vian ĉekon faru alnome de Universala Esperanto-Asocio kaj sendu al

Merle-Haltrecht-Matte

7083, rue Notre-Dame

Orléans ON K1C 1J1